

รายงาน

เรื่อง : ปัญหาด้านเศรษฐกิจในภาคการประมงของอาเซียน :
กรณีศึกษาการละเมิดกฎระเบียบ IUU ของประเทศไทย

จัดทำโดย

นายสรเดช ธรรมสาร

Mr. Soradej Dhammasarn

นางสาวอธิวรรณ สวรรค์วัฒนกุล

Ms. Athiwan Sawanwattanakul

นางสาวปัทมธนา ทองสัมฤทธิ์

Ms. Pilanthana Thongsamrit

นางสาวปณิธี จาตกานนท์

Ms. Panitee Chatakanonda

นางสาวฐานา วิบูลย์ภาณุเวช

Ms. Tana Wiboonpanuvej

โครงการพัฒนาบุคลากรด้านประชาคมอาเซียน ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐
หลักสูตร “การสร้างความรู้ความเข้าใจ ทักษะ สมรรถนะที่สูงขึ้นแก่
บุคลากรในด้านกฎหมายระหว่างประเทศ ข้อตกลง
สนธิสัญญาที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน”
ระหว่างเดือนมีนาคม – กรกฎาคม ๒๕๖๐

บทสรุปผู้บริหาร

เรื่อง : ปัญหาด้านเศรษฐกิจในภาคการประมงของอาเซียน : กรณีศึกษาการละเมิดกฎระเบียบ IUU ของประเทศไทย

แผนแม่บทของอาเซียนมีเป้าหมายเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารของภูมิภาค ซึ่งรวมถึงการทำประมง อย่างไรก็ตามปัจจุบันยังพบว่าการทำประมงของประเทศในอาเซียนยังขาดการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน จึงทำให้เกิดการทำประมงโดยฝ่าฝืนกฎหมายภายในและกฎหมายระหว่างประเทศ สำหรับประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศผู้ส่งออกสินค้าประมงที่สำคัญ ได้แก่ สินค้าและผลิตภัณฑ์ประเภทกุ้งและหมึก รวมถึงทูน่ากระป๋อง ซึ่งมีสหภาพยุโรปเป็นตลาดส่งออกลำดับที่สาม อย่างไรก็ตามเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ สหภาพยุโรปได้ให้ใบเหลืองเพื่อแจ้งเตือนประเทศไทยเรื่องการขาดมาตรการที่เพียงพอในการต่อสู้กับการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated fishing หรือ IUU fishing) ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓

สำหรับกฎระเบียบ IUU ได้ให้คำนิยามของการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม คือ การทำประมงโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือฝ่าฝืนกฎหมายทั้งภายในและระหว่างประเทศ การทำประมงโดยไม่รายงานหรือรายงานไม่ตรงกับความเป็นจริงต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการทำประมงในน่านน้ำภายใต้เขตอำนาจขององค์การประมงระดับภูมิภาค โดยเรือประมงที่ไร้สัญชาติหรือเรือที่ชักธงของรัฐอื่นซึ่งไม่ได้เป็นภาคีขององค์กร ตลอดจนการทำประมงที่ฝ่าฝืนการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรประมง โดยกำหนดให้เรือประมงของประเทศที่สามต้องส่งใบรับรองการจับสัตว์น้ำที่รับรองว่าไม่ละเมิดกฎระเบียบ IUU ทำให้ประเทศไทยต้องปรับปรุงแก้ไขปัญหาประมงเพื่อให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติสากลของ IUU ภายในระยะเวลา ๖ เดือน ได้แก่ ๑) การปรับปรุงหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติการประมงฉบับใหม่ของไทย ให้ความสอดคล้องกับมาตรการบริหารจัดการประมงในระดับสากล ๒) การปรับปรุงร่างแผนระดับชาติในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำการประมง IUU ๓) การเร่งรัดการติดตั้งระบบติดตามตำแหน่งเรือประมง และ ๔) การเพิ่มความเข้มงวดในระบบการตรวจสอบย้อนกลับตลอดสายการผลิต

กรมประมง ในฐานะหน่วยงานหลักของประเทศไทยได้เร่งดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยดำเนินการ ดังนี้

๑. การปรับแก้ไขพระราชบัญญัติการประมง และประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๘ และมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๘ โดยกำหนดให้มีการควบคุมการทำประมงอย่างเหมาะสมรวมทั้งให้สอดคล้องกับมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน การแก้ไขปรับปรุงบทลงโทษในการฝ่าฝืนกฎหมาย
๒. การเร่งรัดให้มีการจดทะเบียนเรือไทย การขออนุญาตทำการประมง และการขออาชญาบัตรเพื่อใช้เครื่องมือในพิกัดการทำประมงอย่างถูกต้องตามกฎหมาย
๓. การควบคุมและเฝ้าระวังการทำประมงการควบคุมและเฝ้าระวังการทำประมง
๔. การติดตั้งระบบติดตามเรือประมงไทย
๕. การปรับปรุงระบบตรวจสอบย้อนกลับ
๖. การจัดทำแผนระดับชาติในการป้องกันต่อต้าน และการจัดการทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม
๗. การจัดทำระบบใบรับรองการจับสัตว์น้ำของไทย

การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายของไทยให้สอดคล้องกับกฎระเบียบ IUU ดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าประมงของไทย และภาระค่าใช้จ่ายในกระบวนการส่งออกสินค้าและผลิตภัณฑ์ประมงของไทยไปยังสหภาพยุโรป โดยภาคการส่งออกกุ้งได้รับผลกระทบอย่างมาก เนื่องจากภาระค่าใช้จ่ายในการจัดหาใบรับรองการจับสัตว์น้ำ ทำให้ต้นทุนของผู้ประกอบการประมงของไทยเพิ่มสูงขึ้น และส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของสินค้าและผลิตภัณฑ์กุ้งไทย นอกจากนี้ การตัดสิทธิพิเศษทางศุลกากร (General System of Preference: GSP) ของสหภาพยุโรปในผลิตภัณฑ์กุ้งแช่แข็ง และกุ้งปรุงแต่ง ทำให้ผู้ประกอบการในประเทศไทยต้องเสียค่าภาษีนำเข้ากุ้งแช่แข็งเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ การที่ไทยต้องพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลของไทยจากประเทศที่สาม โดยเฉพาะหุ่นากระป๋อง จึงต้องมีเอกสารรับรองการปราศจากความเสี่ยงพันกับการทำประมง IUU ทำให้เกิดความล่าช้าในการนำส่งใบรับรองดังกล่าวและภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เช่น ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาวัตถุดิบสัตว์น้ำนำเข้า ค่าเก็บรักษาผลิตภัณฑ์แปรรูประหว่างรอการนำส่งใบรับรองการจับสัตว์น้ำจากประเทศผู้ส่งออกวัตถุดิบที่มีความล่าช้า ค่าระวางสินค้ากรณีสินค้าถูกกักกันที่ด่านสหภาพยุโรป เนื่องจากไม่สามารถจัดหาใบรับรองดังกล่าวได้

ทั้งนี้ จากสภาพปัญหาข้างต้น ประเทศไทยควรจะดำเนินการ ดังนี้ ๑) การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายแล้ว ๒) การพัฒนาการบริหารจัดการกองเรือประมงให้เป็นระบบและมีความชัดเจนมากขึ้น เพื่อที่จะสามารถนำเข้าสู่ระบบควบคุมได้เบ็ดเสร็จ ๓) การปรับปรุงแนวทางปฏิบัติในการติดตาม ควบคุมและเฝ้าระวังให้มีระบบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ๔) การจัดทำระบบการควบคุมเรือประมงนอกน่านน้ำที่ได้รับใบอนุญาต และกำหนดมาตรการในการควบคุมเรือประมงนอกน่านน้ำให้มีความชัดเจน และการเข้าเป็นภาคีความตกลงระหว่างประเทศทางทะเลของประเทศไทยจะช่วยยกระดับมาตรฐานการทำประมงนอกน่านน้ำเข้าสู่สากล ๕) การปรับปรุงกฎหมายและมาตรการบริหารจัดการและคุ้มครองแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ ๖) การเพิ่มมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันการประมงที่ผิดกฎหมายและประมงผิดกฎหมาย มาตรการการใช้ใบรับรองฯ ให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในการร่วมมือในการติดตามเฝ้าระวัง และให้ประชาชนทั่วไปรับทราบถึงปัญหา การแก้ไขปรับปรุง และผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจและ สิ่งแวดล้อม และ ๗) ประเทศไทยควรแสดงบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือทางทะเลในระดับภูมิภาค โดยการจัดทำความตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน รวมถึงสนับสนุนให้การต่อต้านการประมง IUU เป็นวาระสำคัญในภูมิภาคอาเซียน

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	(๑)
สารบัญ	(๓)
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ที่มาและความสำคัญของปัญหา	๑
บทที่ ๒ ความร่วมมือในภาคการประมงของอาเซียนและ มาตรการระหว่างประเทศว่าด้วยการต่อต้านการทำประมง IUU	๔
๒.๑ ความร่วมมือในภาคการประมงของอาเซียน	๔
๒.๒ มาตรการระหว่างประเทศว่าด้วยการต่อต้านการทำประมง IUU	๕
๒.๒.๑ ขอบเขตการทำประมง IUU (IUU Fishing)	๕
๒.๒.๒ มาตรการในการป้องกัน ยับยั้ง และจัดการทำประมง IUU	๖
๒.๒.๓ มาตรการป้องกัน ต่อต้านและจัดการทำประมงโดยผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุมของสหภาพยุโรป (Measures of European Union to Combat IUU fishing)	๗
บทที่ ๓ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการละเมิดกฎระเบียบ IUU และ การปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศไทย	๑๐
๓.๑ การแก้ไขปรับปรุงมาตรการบริหารจัดการประมงของไทย	๑๐
๓.๑.๑ การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการประมงและกฎหมายลำดับรอง	๑๐
๓.๑.๒ การเร่งรัดให้มีการจดทะเบียนเรือไทย การขออนุญาตทำการประมง และการขออาชญาบัตรเพื่อใช้เครื่องมือในพิกัดการทำประมง อย่างถูกต้องตามกฎหมาย	๑๑
๓.๑.๓ การควบคุมและเฝ้าระวังการทำประมง (Monitoring Control and Surveillance: MCS)	๑๒
๓.๑.๔ การติดตั้งระบบติดตามเรือประมงไทย (Vessel Monitoring System: VMS)	๑๒
๓.๑.๕ การปรับปรุงระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability)	๑๒
๓.๑.๖ การจัดทำแผนระดับชาติในการป้องกัน ต่อต้าน และการจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (NPOA-IUU)	๑๒
๓.๒ การจัดทำระบบใบรับรองการจัดสัตว์น้ำของไทย (Cutch Certificate)	๑๒
๓.๓ ผลกระทบที่มีต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าประมงของไทย	๑๓
๓.๓.๑ ผลกระทบที่มีต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าประมงของไทย	๑๓

	หน้า
๓.๓.๒ ภาระค่าใช้จ่ายในการจัดหาใบรับรองการจับสัตว์น้ำ ของผู้ประกอบการส่งออกของไทย	๑๓
๓.๓.๓ ภาระค่าใช้จ่ายและอุปสรรคในการขอรับใบรับรอง การแปรรูปสัตว์น้ำของผู้ประกอบการส่งออกสินค้าประมงของไทย	๑๓
๓.๓.๔ การขาดแคลนวัตถุดิบสัตว์น้ำในอุตสาหกรรมอาหารทะเล และอุตสาหกรรมแปรรูปของไทย	๑๔
บทที่ ๔ บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๑๕
๔.๑ บทสรุป	๑๕
๔.๒ ข้อเสนอแนะ	๑๕
บรรณานุกรม	๑๗

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันแผนแม่บทของอาเซียนมีเป้าหมายที่จะสร้างความมั่นคงด้านอาหารให้กับภูมิภาค การประมงจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งผลให้เป้าหมายนี้ประสบผลสำเร็จ แต่เมื่อพิจารณาถึงการประมงในอาเซียนปัจจุบันพบว่าทรัพยากรต่างๆ ได้ถูกทำลายไปมากจากการทำประมงที่ไม่ถูกวิธี และยังได้รับผลกระทบกับสภาพอากาศที่แปรปรวน ทำให้ทุกประเทศในอาเซียนจำเป็นต้องพัฒนาการทำประมงให้มีความสอดคล้องกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่ส่งผลให้การประมงเกิดการพัฒนายั่งยืนในอนาคต อาเซียนเห็นความสำคัญของปัญหาเหล่านี้จึงได้ร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนรวมทั้งหน่วยงานอื่น เช่น ธนาคารโลก องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ และธนาคารพัฒนาเอเชีย ทำการศึกษาปัญหานี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง และสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน รวมถึงข้อตกลงการประมงระหว่างประเทศเพื่อให้เกิดการปฏิบัติที่สอดคล้องกัน แต่เมื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศพบว่า^๑ การควบคุมตรวจสอบการทำประมงที่อยู่ภายใต้เขตอำนาจแห่งรัฐตามหลักเกณฑ์ของกฎหมายระหว่างประเทศ ที่รัฐไม่สามารถดำเนินมาตรการควบคุมตรวจสอบการทำประมงอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาไม่มีความสามารถเพียงพอในการบริหารจัดการทรัพยากรประมงให้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ ประกอบกับการขยายตัวของเศรษฐกิจและการขยายตัวของอุตสาหกรรมประมง ส่งผลให้เกิดปัญหาการทำประมงในปัจจุบันเป็นการทำประมงโดยฝ่าฝืนต่อหลักเกณฑ์ของกฎหมายภายในและกฎหมายระหว่างประเทศ (Illegal Fishing) รวมถึงการทำประมงโดยไร้การรายงานต่อหน่วยงานของรัฐหรือการรายงานการทำประมงโดยไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์การดำเนินงานของรัฐ (Unreported Fishing) และการทำประมงโดยไร้การควบคุม (Unregulated Fishing) การทำประมงเหล่านี้ต่างส่งผลกระทบต่อปริมาณทรัพยากรประมงที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ^๒ ทำให้ต้องมีการกำหนดขอบเขตของสภาพปัญหาการทำประมงเช่นนี้ว่าเป็นการทำประมงโดยผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated fishing หรือ IUU Fishing) หรือการทำประมง IUU เพื่อกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหการทำประมง IUU ร่วมกันของรัฐบนพื้นฐานของการดำเนินการตามพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการประมงอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดการแสวงประโยชน์ในทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน

ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมาอุตสาหกรรมประมงไทยได้เติบโตแบบก้าวกระโดด ประเทศไทยกลายเป็นประเทศผู้ผลิต แปรรูป เพื่อการส่งออกสินค้าประมงและอาหารทะเลอันดับต้น ๆ ของโลก จึงทำให้การทำประมงมีความซับซ้อนมากขึ้น แต่เมื่อพิจารณาถึงนโยบายประมงของไทยรวมทั้งกรอบกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

---

^๑พจมาน วงศ์สง่า, “แนวโน้ม ประมง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนการย้ายฐานการผลิต,” สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐, http://www.fisheries.go.th/fpophangnga/main/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๒๖:๒๐๑๔-๑๐-๒๑-๑๓-๒๖-๒๑&catid=๕๕:highlight&Itemid=๑๙๐

^๒นฤตรา ประเสริฐศิลป์, “ปัญหาและผลกระทบข้ามแดนจากการใช้มาตรการของสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการต่อต้านการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุมกับความสอดคล้องกับมาตรา XX GATT ๑๙๙๔”, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๗), น.๑.

ต่างๆ ที่ออกมาเพื่อควบคุมและดูแลการทำประมงของไทยยังไม่มีการพัฒนาและปรับปรุง ทำให้ภาคประมงไทยต้องเผชิญปัญหาอีกหลายอย่าง อาทิ การทำประมงเกินขนาด มีเรือประมงจำนวนมากที่ไล่ล่าจับสัตว์น้ำในทะเลที่มีปริมาณลดลง ปัญหาทรัพยากรทางทะเลเสื่อมโทรมทั้งในอ่าวไทยและฝั่งอันดามัน รวมทั้งการทำประมงของชาวประมงที่มีรายได้น้อยลง ในขณะที่ภาคอุตสาหกรรมเติบโตขึ้น และปัญหาด้านแรงงานอื่นๆ ปัญหาเหล่านี้ประเทศไทยต้องยอมรับว่าปัญหาที่เกิดขึ้นนี้กำลังส่งผลให้สถานะทรัพยากรทะเลของไทยถูกทำลาย ส่งผลให้ประเทศไทยต้องมีการปฏิรูปเชิงโครงสร้างของนโยบายประมงไทยอย่างเร่งด่วนและจริงจัง และต้องเป็นการปฏิรูปเพื่อสร้างความสมดุลของเป้าหมายด้านเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และสังคมของนโยบายประมงไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล อุตสาหกรรมประมงจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่อย่าลืมว่าในขณะที่เรามุ่งผลักดันเป้าหมายด้านเศรษฐกิจและเป้าหมายการส่งออก แต่เป้าหมายด้านสิ่งแวดล้อม และผลกระทบต่อด้านสังคมของนโยบายดังกล่าวต้องไม่ถูกละเลย และที่สำคัญ ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและสังคมควรได้รับการพัฒนาให้เป็นหนึ่งในเป้าหมายหลักของการกำหนดนโยบายประมงของประเทศ เพื่อสร้างความสมดุลของด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมตามแนวคิดของการพัฒนาอย่างยั่งยืน^๓ และทางเลือกเดียวของการทำประมงอย่างยั่งยืนนั้น คือ การทำให้เรือการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลไม่ใช้ภาระหน้าที่ของประเทศไทยเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นเรื่องสากลที่นานาประเทศต้องร่วมกันดำเนินการและมีส่วนรับผิดชอบในการร่วมกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลและทรัพยากรปลา เพื่อเป็นการต่อต้านการทำประมงผิดกฎหมายหรือประมง IUU จึงเป็นเป้าหมายสากล

เมื่อประเทศไทยมีสถานะเป็นหนึ่งในประเทศผู้ส่งออกสินค้าประมงไปยังสหภาพยุโรปส่งผลให้สินค้าประมงของไทยซึ่งตกอยู่ภายใต้บังคับของกฎระเบียบ IUU เช่นเดียวกับกับสินค้าประมงนำเข้าจากประเทศอื่นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์การนำเข้าสินค้าประมงจากประเทศที่สามตามกฎระเบียบ IUU เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับการส่งออกสินค้าประมงของไทย อันก่อให้เกิดการจัดทำกระบวนการตรวจสอบและรับรองแหล่งที่มาของสินค้าประมงภายใต้ระบบใบรับรองการจัดสัตว์น้ำของไทย อีกทั้งล่าสุดคณะกรรมการยุโรปด้านประมงและทะเล ประกาศสถานการณ์ดำเนินงานของประเทศไทยเป็นประเทศที่มีแนวโน้มที่ไม่ให้ความร่วมมือ สหภาพยุโรป (EU) ได้ให้ “ใบเหลือง” เพื่อแจ้งเตือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการเรื่องการขาดมาตรการที่เพียงพอในการต่อสู้กับการประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated fishing หรือ IUU Fishing) เพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรประมงและสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย และยังส่งผลกระทบต่อการค้าด้านอุตสาหกรรมประมงไทย โดยสหภาพยุโรปให้ความเห็นว่าประเทศไทยควรต้องพัฒนาระบบควบคุมการทำประมงแบบ IUU ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นทั้งด้านกฎหมายและการดำเนินมาตรการบังคับใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งแม้ว่า IUU จะไม่ได้ระบุถึงมาตรการลงโทษเกี่ยวกับปัญหาแรงงานผิดกฎหมายและการค้ามนุษย์โดยตรงก็ตาม แต่ก็ถือได้ว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งต่อสถานการณ์ภาคอุตสาหกรรมประมงระหว่างไทยกับประเทศสหรัฐอเมริกาและสหภาพยุโรป^๔ ดังนั้น การได้ใบเหลืองจาก EU นั้น นับเป็นแรงผลักดันที่จะทำให้ฝ่ายไทย เร่งเดินหน้าการปฏิรูปนโยบายประมงไทย เพื่อมุ่งเป้าหมายของการทำประมงอย่างยั่งยืน และ

^๓อาจารย์ ถาวรมาศ, “การทำประมงอย่างยั่งยืน : ทางเลือกเดียวของการปฏิรูปประมงไทย,” สืบค้นเมื่อ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐, <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/๖๓๔๗๗๔>

^๔มัทยา ศรีพนา, “ปัญหาแรงงานประมงและการประมงที่ผิดกฎหมาย : ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมประมงไทย” สืบค้นเมื่อ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐, http://library.senate.go.th/document/Ext๑๐๐๘๓/๑๐๐๘๓๑๐๐_๐๐๐๒.PDF

มุ่งปฏิรูปนโยบายประมงไทยครั้งนี้ไม่ใช่ทำเพียงเพื่อทำตามข้อเสนอแนะของ EU เท่านั้น ไม่ใช่เพื่อให้ค้าขายและส่งออกไปยัง EU ได้ แต่ต้องมองเป้าหมายหลักเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและรักษาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลซึ่งเป็นของส่วนรวม^๕ จึงควรกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาการทำประมง IUU ร่วมกันของรัฐบนพื้นฐานของการดำเนินการตามพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการประมงอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดการแสวงประโยชน์ในทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน

เมื่อพิจารณาตามโครงสร้างของหลักเกณฑ์และรูปแบบของมาตรการที่มีผลเป็นการจำกัดทางการค้าตามกฎระเบียบ IUU ของสหภาพยุโรป ย่อมเห็นได้อย่างชัดเจนถึงความสัมพันธ์อย่างมีนัยยะสำคัญและมีความสมเหตุสมผลระหว่างมาตรการการแก้ไขปัญหาการทำประมง IUU ตามกฎระเบียบ IUU กับเป้าหมายพื้นฐานในการผลักดันการดำเนินงานของรัฐเพื่อแก้ไขปัญหาการทำประมง IUU อย่างมีประสิทธิภาพ อันนำไปสู่การบริหารจัดการแสวงประโยชน์ร่วมกันในทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน ซึ่งทรัพยากรประมงถือเป็นทรัพยากรธรรมชาติประเภทหนึ่งตามแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของรัฐและขอบเขตของความตกลงระหว่างประเทศด้านสิ่งแวดล้อมในปัจจุบันซึ่งไม่จำกัดเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่มีชีวิต เมื่อประกอบกับการพิจารณามาตรการแก้ไขปัญหการทำประมง IUU ภายใต้กรอบนโยบายการทำประมงร่วมของสหภาพยุโรป โดยอาศัยการแก้ไขปรับปรุงมาตรการบังคับการทำประมงภายใต้ต้นนโยบายการทำประมงร่วมของสหภาพยุโรปให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวทางการแก้ไขปัญหการทำประมง IUU ในระดับสากล^๖ อันก่อให้เกิดข้อจำกัดในการผลิตและการบริโภคสินค้าประมงของประเทศสมาชิกเช่นเดียวกันกับข้อจำกัดในการนำเข้าสินค้าประมงจากประเทศที่สามตามกฎระเบียบ IUU จึงส่งผลให้มาตรการแก้ไขปัญหการทำประมง IUU ที่มีผลจำกัดทางการค้าตามกฎระเบียบ IUU ของสหภาพยุโรป

อย่างไรก็ตาม เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการส่งออกสินค้าประมงของไทย หากภายหลังคณะกรรมการยุโรปเห็นชอบให้มีการประกาศสถานะให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ไม่ให้ความร่วมมือ และคณะมนตรีของสหภาพยุโรปเห็นชอบให้มีการบังคับใช้มาตรการจำกัดการนำเข้าสินค้าประมงจากประเทศไทยตามกฎระเบียบ IUU ของสหภาพยุโรป จึงยังคงมีความจำเป็นในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหการทำประมง IUU เพื่อแก้ไขปรับปรุงการบริหารจัดการประมงของไทยให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ

^๕ อ่างแล้ว, *เชิงอรรถที่ ๓*

^๖ อ่างแล้ว, *เชิงอรรถที่ ๒*

บทที่ ๒

ความร่วมมือในภาคการประมงของอาเซียนและ มาตรการระหว่างประเทศว่าด้วยการต่อต้านการทำประมง IUU

๒.๑ ความร่วมมือด้านประมงอาเซียน^๗

อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เริ่มแรกเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยผู้นำอาเซียนได้เห็นพ้องต้องกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ที่ประกอบด้วย ๓ เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community – ASC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) ประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community – ASCC) โดยมีกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เปรียบเสมือนรัฐธรรมนูญของอาเซียนที่จะทำให้อาเซียนมีสถานะเป็นนิติบุคคล เป็นการวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรให้กับอาเซียน และกำหนดกรอบความร่วมมือของประเทศสมาชิกในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือด้านความร่วมมือด้านอาหาร เกษตรและป่าไม้ ภายใต้เสาต้นเศรษฐกิจนั้นครอบคลุมความร่วมมือในด้านประมงของอาเซียนด้วย

ความร่วมมือด้านการประมงระหว่างประเทศของอาเซียนจะดำเนินการภายใต้กรอบการประชุม คณะทำงานประมงอาเซียน หรือ ASEAN Sectoral Working Group on Fisheries (ASWGF) ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบการประชุมระดับรัฐมนตรีอาเซียนด้านการเกษตรและป่าไม้ (ASEAN Ministers on Agriculture and Forestry : AMAF) การประชุมคณะทำงานประมงอาเซียนเป็นการประชุมระดับอธิบดีกรมประมง มีการประชุมอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง โดยประเทศสมาชิกเวียนกันเป็นเจ้าภาพจัดประชุมการตามตัวอักษรแรกของชื่อประเทศภาษาอังกฤษ

คณะทำงานประมงอาเซียนถือเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานความร่วมมือที่เกี่ยวข้องกับการประมงอาเซียน โดยเฉพาะด้านวิชาการและการพัฒนาการประมงของภูมิภาค เช่น การพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ การปรับประสานมาตรการด้านสุขอนามัยสำหรับผลิตภัณฑ์เกษตร (ด้านการประมง) การจัดทำ Good Aquaculture Practice (GAqP) การจัดทำมาตรฐานสินค้าประมง และการส่งเสริมการทำประมงอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะในประเด็นการส่งเสริมการทำประมงอย่างยั่งยืนนั้น ประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคอาเซียนจำเป็นต้องมีความร่วมมือกันอย่างจริงจังในการร่วมกันแก้ไขปัญหาการทำประมงในเขตทะเลอาเซียนที่ไม่ถูกวิธีหรือการทำประมง IUU ทำให้ทรัพยากรต่าง ๆ ถูกทำลายไปมาก และยังได้ส่งผลกระทบต่อสภาพอากาศที่แปรปรวน เพื่อให้การทำประมงของอาเซียนเกิดการพัฒนายั่งยืนในอนาคตและเป็นการสร้างความมั่นคงด้านอาหารให้กับภูมิภาคและของโลกได้ตามเจตนารมณ์ของอาเซียน^๘

---

^๗ กองประมงต่างประเทศ กรมประมง, “ความร่วมมือประมงอาเซียน,” สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐, <http://www.fisheries.go.th/foreign/fisher>

[๒/index.php?option=com_content&view=article&id=๘๒&Itemid=๒๒๒](http://www.fisheries.go.th/foreign/fisher/2/index.php?option=com_content&view=article&id=๘๒&Itemid=๒๒๒)

^๘ สุเนตรตรา จันทบุรี, “ไทยกับความร่วมมือประมงอาเซียน,” สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐, http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=๕๘๘๘&filename=index

๒.๒ มาตรการระหว่างประเทศเกี่ยวกับการทำประมงโดยผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated fishing) หรือการทำประมง IUU

๒.๒.๑ ขอบเขตของการทำประมงโดยผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (Illegal, Unreported and Unregulated fishing) หรือการทำประมง IUU (IUU Fishing)

โดยที่การทำประมงในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อกระตบอย่างมีนัยยะสำคัญต่อปริมาณทรัพยากรประมงที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและเป็นแหล่งอาหารสำคัญของมนุษย์ ทั้งยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรประมงร่วมกันระหว่างรัฐตามพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ รวมถึงผลกระทบในทางเศรษฐกิจและสังคมต่ออุตสาหกรรมประมงของภาคเอกชน คณะกรรมาธิการยุโรป (The European Commission) แห่งสหภาพยุโรป (Europe Union) ร่วมกับองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization: FAO) จัดทำแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศว่าด้วยการทำประมงโดยผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (International Plan of Action to Combat Illegal, Unreported and Unregulated Fishing : IPOA-IUU) หรือแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศว่าด้วยการต่อต้านการทำประมง IUU โดยแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศว่าด้วยการต่อต้านการทำประมง IUU กำหนดขอบเขต/นิยามการทำประมง IUU สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้^๙

การทำประมงที่ผิดกฎหมาย (Illegal fishing) หมายถึง

(๑) การทำประมงโดยเรือของรัฐชายฝั่ง หรือรัฐเจ้าของแหล่งทำการประมงเอง หรือโดยเรือต่างชาติในเขตอำนาจของรัฐใด ๆ โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือขัดต่อกฎหมาย หรือระเบียบของรัฐเจ้าของแหล่งประมง หรือ

(๒) การทำประมงโดยเรือของประเทศที่เป็นภาคีสมาชิกขององค์กรจัดการประมงระดับภูมิภาค (Regional Fisheries Management Organization: RFMO) แต่ขัดต่อมาตรการอนุรักษ์และการจัดการตามมติขององค์กรจัดการประมงระดับภูมิภาค (RFMO) ซึ่งประเทศนั้นมีข้อผูกพัน หรือขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง หรือ

(๓) การทำประมงที่ฝ่าฝืนกฎหมายของประเทศหรือข้อผูกพันระหว่างประเทศ โดยครอบคลุมถึงการกระทำของรัฐที่ให้ความร่วมมือกับองค์กรจัดการประมงระดับภูมิภาค (RFMO) ที่เกี่ยวข้อง

การทำประมงโดยขาดการรายงาน (Unreported fishing) หมายถึง

(๑) การทำประมงโดยไม่ได้แจ้ง หรือไม่รายงาน หรือรายงานเท็จต่อหน่วยงานของรัฐ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายและระเบียบของรัฐนั้น หรือ

(๒) การทำประมงในพื้นที่ความรับผิดชอบขององค์กรจัดการประมงระดับภูมิภาค (RFMO) โดยไม่แจ้ง หรือไม่รายงาน หรือรายงานข้อมูลเท็จ อันเป็นการขัดต่อวิธีปฏิบัติขององค์กรจัดการประมงระดับภูมิภาค (RFMO) นั้น

ทั้งนี้ ข้อมูลที่เรือประมงจะต้องรายงานต่อรัฐ หรือองค์กรจัดการประมงระดับภูมิภาค (RFMO) จะมีกำหนดไว้ในกฎหมาย หรือกฎระเบียบของประเทศที่เรือประมงนั้นจดทะเบียน หรือขออนุญาตเข้าทำการประมง โดยการรายงานจะครอบคลุมทุกกิจกรรมในกระบวนการทำประมง เริ่มตั้งแต่การจดทะเบียนเรือ การขออาชญาบัตร ฯลฯ ไปจนกระทั่งสินค้าสัตว์น้ำ หรือผลิตภัณฑ์ประมงแปรรูปนั้นถึงมือผู้บริโภค

^๙อรนุช แสงจารีก, “ปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม : โอกาสในการปฏิรูปภาคการประมงไทย (ตอนที่ ๑),” สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐, <https://thaipublica.org/๒๐๑๖/๐๑/iuu-reform-opportunities-๑/>

การทำประมงที่ไร้การควบคุม (Unregulated fishing) หมายถึง

(๑) การเข้าทำประมงในเขตพื้นที่ใช้ประโยชน์ขององค์กรจัดการประมงระดับภูมิภาค (RFMO) โดยเรือที่ไม่แสดงสัญชาติ (ไม่ชักธง) หรือเรือชักธงของชาติใด ๆ ที่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกขององค์กรจัดการประมงระดับภูมิภาค (RFMO) หรือการทำประมงในลักษณะที่ไม่สอดคล้อง หรือฝ่าฝืนมาตรการอนุรักษ์ และการจัดการขององค์กรบริหารจัดการทรัพยากรระดับภูมิภาค (RFMO) นั้น หรือ

(๒) การเข้าทำประมงในพื้นที่ หรือจับสัตว์น้ำประเภทที่ยังไม่มีมาตรการอนุรักษ์หรือมาตรการในการจัดการรองรับ และการทำกิจกรรมการประมงในลักษณะที่ไม่สอดคล้องกับความรับผิดชอบของรัฐในการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งมีชีวิตทางทะเล ตามข้อผูกพันภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ

ที่มา : <https://thaipublica.org/๒๐๑๖/๐๑/iuu-reform-opportunities-๑/>

๒.๒.๒ มาตรการในการป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม

แผนปฏิบัติการระหว่างประเทศว่าด้วยการต่อต้านการทำประมง IUU ได้กำหนดเพื่อป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม ดังนี้^{๑๐}

(๑) มาตรการสำหรับรัฐเจ้าของธง (flag state measures)

มาตรการที่รัฐเจ้าของธงควรดำเนินการ คือ ต้องจดทะเบียนเรือประมงที่ชักธงของตนทุกลำ โดยให้มีระบบการจดทะเบียน การพักหรือการถอนทะเบียนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเรือประมง และการทำประมงของเรือดังกล่าวไว้อย่างครบถ้วน มีระบบการออกใบอนุญาตการทำประมง การพักและถอนใบอนุญาตทำการประมง และมีระบบติดตามตำแหน่งเรือ (VMS) เพื่อตรวจสอบ ติดตามการทำประมงของเรือเหล่านั้น ตลอดจนให้เรือประมงเหล่านั้นมีการรายงานข้อมูลการทำประมงอย่างสม่ำเสมอ

(๒) มาตรการสำหรับรัฐเจ้าของท่าเรือ (port state measure)

มาตรการที่รัฐเจ้าของท่าเรือควรดำเนินการ คือ มีการกำหนดมาตรการในการควบคุมเรือประมงเข้าเทียบท่าให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ ต้องมีระบบตรวจสอบหลักฐานการทำประมงของเรือประมง หรือสินค้าประมงว่ามาจากการทำประมง IUU หรือไม่ และต้องปฏิเสธการนำเข้าสินค้าประมงจาก

^{๑๐}อรนุช แสงจารีก, “ปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม : โอกาสในการปฏิรูปภาคการประมงไทย (ตอนที่ ๒),” สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐, <http://thaipublica.org/๒๐๑๖/๐๑/iuu-reform-opportunities-๒/>

เรือที่ทำการประมง IUU หรือเกี่ยวข้องกับการทำประมง IUU รัฐท่าเรือควรมีระบบการตรวจสอบและเก็บข้อมูลเรือประมง และไม่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินการต่าง ๆ ของเรือที่ทำการประมง IUU เช่น การเติมน้ำมัน เสิบียง การเข้าท่าเรือเพื่อขนถ่ายสัตว์น้ำที่ท่าเรือของรัฐตน นอกจากนี้ควรแจ้งไปยังรัฐเจ้าของธงด้วย

(๓) มาตรการสำหรับรัฐชายฝั่ง (coastal state measure)

รัฐชายฝั่งเจ้าของทรัพยากรควรปฏิบัติและดำเนินการตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS ๑๙๘๒) ในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างเคร่งครัด โดยควรกำหนดมาตรการในการป้องกันการทำประมง IUU ปรับปรุงกฎหมายภายในให้สอดคล้องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น กำหนดระเบียบการทำประมงภายในรัฐตน มีระบบควบคุมและเฝ้าระวัง (Monitoring Control and Surveillance : MCS) เพื่อตรวจสอบการทำประมงในน่านน้ำอธิปไตย และมีระบบป้องกันและลงโทษการทำประมง IUU

(๔) มาตรการที่เกี่ยวข้องในด้านการค้าระหว่างประเทศ (internationally agreed marketing-related measures)

แผนปฏิบัติการระหว่างประเทศว่าด้วยการต่อต้านการทำประมง IUU จึงได้เรียกร้องให้นานาประเทศ และระดับภูมิภาคร่วมกันพัฒนามาตรการทางการค้าระหว่างประเทศเพื่อป้องกัน ยับยั้งและขจัดการทำประมง IUU ให้เพิ่มมากขึ้น โดยมีเป้าหมายเพื่อป้องกันมิให้สัตว์น้ำที่ได้จากการทำประมง IUU เข้าสู่ตลาด ทั้งนี้ มาตรการทางการค้าควรครอบคลุมทั้งการนำเข้าและส่งออกสินค้า โดยควรประกอบด้วย

- ข้อกำหนดให้มีใบรับรองสัตว์น้ำที่จับได้ และเอกสารควบคุมการค้าสัตว์น้ำ
- ข้อจำกัดและข้อห้ามในการนำเข้าและส่งออกสินค้าสัตว์น้ำที่ได้จากการทำประมง IUU

ทั้งนี้ ที่ประชุม Illegal, Unreported and Unregulated Fishing: WTO Consistent Trade Related Measures to Address IUU Fishing ซึ่งจัดขึ้นภายใต้ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลออสเตรเลีย และองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้สรุปแนวทางในการใช้มาตรการทางการค้าเพื่อป้องกัน ยับยั้ง และขจัดการทำประมง IUU ไว้ โดยเห็นว่า รัฐควรให้ความร่วมมือกับองค์กรจัดการประมงระดับภูมิภาค (RFMO) ที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินมาตรการด้านการค้าในการต่อต้านการทำประมง IUU ให้สอดคล้องกับกฎระเบียบของ WTO รวมถึงควรกำหนดให้สินค้าผ่านการรับรอง หรือมีเอกสารการจับสัตว์น้ำแนบ โดยเอกสารที่กำหนดควรเป็นที่ยอมรับ และควรพัฒนาให้ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้มีประสิทธิภาพและไม่เป็นอุปสรรคทางการค้า ควรมีมาตรการการห้ามและควบคุมการนำเข้า - ส่งออกสินค้าที่เกิดจากการทำประมง IUU รัฐควรปรับปรุงระบบตลาดในประเทศตนเพื่อให้สามารถตรวจสอบย้อนกลับถึงที่มาของสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์ประมง หากจำเป็นอาจต้องกำหนดมาตรการทางการค้าเฉพาะชนิดสัตว์น้ำเพื่อต่อต้านการทำประมง IUU และรัฐควรใช้ระบบรหัสสินค้าซึ่งเป็นที่ยอมรับกัน เพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินการตาม IPOA-IUU

๒.๒.๓ มาตรการป้องกันต่อต้านและขจัดการทำประมงโดยผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุมของสหภาพยุโรป (Measures of European Union to Combat IUU fishing)^{๑๑}

รัฐสภายุโรป (European Parliament) ได้บังคับใช้กฎระเบียบว่าด้วยการจัดตั้งระบบประชาคมเพื่อการป้องกันต่อต้าน และขจัดการทำประมงโดยผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุม (Council Regulation no ๑๐๐๘/๒๐๐๘ establishing a Community system to prevent, deter and eliminate illegal, unreported and unregulated fishing) หรือกฎระเบียบ IUU ซึ่งมีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศว่าด้วยการต่อต้านการทำประมง IUU ประกอบด้วยมาตรการจำกัดแรงจูงใจทางเศรษฐกิจ และการควบคุมตรวจสอบการทำประมง IUU ตลอดสายของกระบวนการทำประมงและ

^{๑๑}อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๒, น.๔๑-๔๐.

กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการทำประมง ตามแนวทางการดำเนินงานของรัฐในแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศ ว่าด้วยการต่อต้านการทำประมง IUU ได้แก่

๑. มาตรการควบคุมตรวจสอบการทำประมง IUU ในกระบวนการเทียบท่าของเรือประมง ต่างชาติในฐานะของรัฐเจ้าของท่าเรือ (port state measures)

กฎระเบียบ IUU จะมุ่งที่การตรวจสอบการทำประมง IUU ในเรือประมงของประเทศที่สาม แบ่งเป็น - ขอบเขตในทางวัตถุ (material)

ก. การกำหนดสินค้าประมงนำเข้า ได้แก่ สัตว์น้ำประเภทปลา กุ้ง กุ้ง ปู และสัตว์น้ำที่ไม่มีกระดูกสันหลัง ได้แก่ เนื้อปลาประเภทต่างๆ เช่น ปลาแซลมอน ปลาทูน่า ปลาชาร์ดิน ปลาแมคเคอเรล ปลาคอดพิซ ทั้งในรูปของสินค้าสดหรือสินค้าตัดแต่งสำหรับใช้ในอุตสาหกรรม สินค้าประมงปลาพร้อมปรุง หรือสินค้าที่ผ่านกระบวนการเพื่อถนอมสินค้า เช่น ปลาเฮอริ่ง ปลาทูน่า ปลาชาร์ดิน และปลาแซลมอน

ข. การกำหนดเรือประมงของประเทศที่สาม ได้แก่ เรือที่ใช้หรือมีไว้ใช้ในการประมงเชิงพาณิชย์ ไม่ว่าจะมียกเว้นใดๆ รวมถึงเรือที่สนับสนุนการดำเนินงาน เรือแปรรูปสัตว์น้ำ เรือประมงที่เกี่ยวข้องกับการขนถ่ายสินค้า และเรือขนส่งที่มีอุปกรณ์สำหรับการขนส่งสินค้าประมง ยกเว้นเรือบรรทุกสินค้าด้วยตู้คอนเทนเนอร์

- ขอบเขตในทางเนื้อหา (activity) ได้แก่ กระบวนการนำเข้าสินค้าประมงจากประเทศที่สามและการเข้าเทียบท่าเรือของประเทศที่สาม โดยการนำเข้า หมายถึง การนำสินค้าประมงเข้ามายังดินแดนของประเทศและ การนำเข้าเพื่อวัตถุประสงค์การขนถ่ายสินค้าระหว่างเรือ และการนำเข้าทางอ้อม หมายถึง การดำเนินการใด ๆ เพื่อนำสินค้ากลับเข้ามาภายในประเทศอีกครั้ง หลังจากทีนำเข้ามาแล้วครั้งหนึ่ง

ทั้งนี้สินค้าประมงของไทยที่อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎระเบียบ IUU ได้แก่ ทูน่ากระป๋อง สินค้าประมงกุ้ง ได้แก่ กุ้งปรุงแต่ง กุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง กุ้งแห้ง กุ้งกระป๋องและกุ้งต้ม หรือหนึ่ง และสินค้าประมงที่ได้จากหมึก ได้แก่ หมึกสดแช่เย็นแช่แข็ง หมึกแห้งและหมึกแปรรูป

นิยามของการทำประมงโดยผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม หมายถึง การทำประมงโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือฝ่าฝืนกฎหมายทั้งภายในและระหว่างประเทศ การทำประมงโดยไม่รายงานหรือรายงานไม่ตรงกับความเป็นจริงต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการทำประมงในน่านน้ำภายใต้เขตอำนาจขององค์การประมงระดับภูมิภาค โดยเรือประมงที่ไร้สัญชาติหรือเรือที่ชักธงของรัฐอื่นซึ่งไม่ได้เป็นภาคีขององค์กรตลอดจนการทำประมงที่ฝ่าฝืนการอนุรักษ์และบริหารจัดการทรัพยากรประมง

๒. มาตรการควบคุมการนำเข้าสินค้าประมงที่มาจากการทำประมงโดยเรือประมงต่างชาติ โดยใช้มาตรการว่าด้วยใบรับรองการจับสัตว์น้ำ (catch certification) เพื่อรับรองแหล่งที่มาของสินค้าประมง โดยกฎระเบียบ IUU หมวด ๓ กำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยใบรับรองการจับสัตว์น้ำ ได้แก่

(๑) รูปแบบและเนื้อหาของใบรับรองการจับสัตว์น้ำ แบ่งเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไป เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับเรือประมงและผู้ประกอบการเรือประมง ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการขนถ่ายและขนส่งสินค้าประมง และข้อมูลของหน่วยงานผู้รับผิดชอบที่ให้การรับรองความถูกต้องแท้จริงของใบรับรองการจับสัตว์น้ำ และหลักเกณฑ์เฉพาะ ได้แก่ ใบรับรองการจับสัตว์น้ำอย่างง่าย (Simplified Catch Certificate) เฉพาะสินค้าประมงที่มาจากการทำประมงของเรือประมงขนาดเล็ก และเอกสารรับรองการทำประมงขององค์การบริหารจัดการประมงระดับภูมิภาค (Catch Documentation Schemes) ใช้แทนใบรับรองการจับสัตว์น้ำในกรณีทั่วไป โดยคณะกรรมการยุโรปจะประกาศรายชื่อเอกสารรับรองและปรับปรุงรายชื่อเอกสารที่ได้รับการรับรองทุกปี

(๒) กระบวนการรับรองใบรับรองการจับสัตว์น้ำ (Validation) ต้องรับรองโดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบของประเทศเจ้าของเรือประมง ซึ่งต้องแจ้งคณะกรรมการยุโรปและได้รับการประกาศรับรองแล้ว

(๓) การนำส่งใบรับรองการจับสัตว์น้ำ (Submission) จะต้องแจ้งหน่วยงานผู้รับผิดชอบของประเทศสมาชิก ภายใน ๓ วัน หรือตามความเหมาะสม ยกเว้นการนำเข้าสินค้าประมงโดยผู้ประกอบการที่ได้รับรองสถานะทางเศรษฐกิจ (Approved Economic Operator)

(๔) การตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของใบรับรองการจับสัตว์น้ำ (Verification) โดยกรณีมีข้อสงสัยและอยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อเท็จจริง เรือประมงจะไม่สามารถนำเข้าสินค้าประมงดังกล่าวได้

๓. มาตรการตรวจสอบและจัดทำบัญชีรายชื่อเรือประมงที่เกี่ยวกับการทำประมง IUU (IUU vessel list) และประเทศที่ไม่ให้ความร่วมมือในมาตรการแก้ไขจัดการปัญหาการทำประมง IUU ของสหภาพยุโรป (non-cooperating countries list)

(๑) มาตรการตรวจสอบการเข้าเทียบท่าของเรือประมงของประเทศที่สาม (Port state measures) ประกอบด้วย กระบวนการก่อนเข้าเทียบท่า ต้องแจ้งความประสงค์ในการเข้าเทียบท่า และข้อมูลเกี่ยวกับใบรับรองการจับสัตว์น้ำ ส่วนกระบวนการภายหลังการเข้าเทียบท่า เรือประมงอาจถูกสุ่มตรวจสอบสินค้าประมง โดยสามารถเข้าตรวจสอบตั้งแต่ตาดฟ้า ห้องภายในเรือ เครื่องมือทำประมงของเรือ รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรือประมงและการทำประมงของเรือดังกล่าว การควบคุมตรวจสอบดังกล่าวก่อให้เกิดขั้นตอนการดำเนินงานและค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นของเรือประมง ซึ่งส่งผลกระทบต่อต้นทุนสินค้าประมงส่งออกของประเทศต่าง ๆ

(๒) มาตรการว่าด้วยบัญชีรายชื่อเรือประมงที่เกี่ยวข้องในการทำประมง IUU (Vessel Lists) และบัญชีรายชื่อประเทศที่ไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินการตามมาตรการเพื่อป้องกัน ต่อต้านและขจัดการทำประมง IUU (Non-Cooperating Lists) โดยผนวกบัญชีรายชื่อเรือประมงที่เกี่ยวข้องกับการทำประมง IUU ขององค์การบริหารจัดการประมงระดับภูมิภาค ปัจจุบันมี ๓ ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา กินีและศรีลังกา และมีประเทศผู้ส่งออก ๑๓ ประเทศ ที่ถูกประกาศสถานะเป็นประเทศที่มีแนวโน้มเป็นประเทศที่ไม่ให้ความร่วมมือ ได้แก่ เบลีสพิจิ ปานามา โดโก วานูอาตู กาน่า คุราเซา ปาปัวนิวกินี เซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์ ตูวาลู เซนต์คิตส์และเนวิส หมู่เกาะโซโลมอน และท้ายสุดคือประเทศไทย ซึ่งได้รับประกาศแจ้งเตือนเมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๘ (ฟิจิ ปานามา วานูอาตูและโดโก ได้รับการปลดจากประเทศที่มีแนวโน้มเป็นประเทศที่ไม่ให้ความร่วมมือแล้ว)

(๓) มาตรการบังคับแก่ประเทศตามรายชื่อ ได้แก่ กัมพูชา กินีและศรีลังกา คือ มาตรการจำกัดการนำเข้าสินค้าประมงจากรัฐดังกล่าว และการจำกัดมิให้เรือประมงของประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปเข้าไปทำการประมงในน่านน้ำของรัฐดังกล่าว

กฎระเบียบ IUU จึงส่งผลกระทบต่อประเทศผู้ส่งออกสินค้าประมงประเทศที่สาม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการตรวจสอบการทำประมง IUU ตลอดสายของกระบวนการผลิต และทำให้ประเทศผู้ส่งออกต้องแก้ไขปรับปรุงการบริหารจัดการประมงภายใน รวมถึงประเทศไทย

บทที่ ๓

ผลกระทบด้านเศรษฐกิจจากการละเมิดกฎระเบียบ IUU และการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบของไทย

ตลาดส่งออกสินค้าประมงของประเทศไทย อันดับหนึ่งคือสหรัฐอเมริกา สองคือญี่ปุ่น และสามคือสหภาพยุโรป ส่งผลให้ประเทศไทยต้องปรับตัวกับสินค้าส่งออกด้านประมงตามการใช้กฎระเบียบ IUU ของสหภาพยุโรป โดยที่ไทยต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของ IUU ส่วนหนึ่งคือเพื่อคงไว้ซึ่งตลาดสินค้าส่งออกจากประเทศไทยไปยังสหภาพยุโรปที่มีมูลค่ากว่า ๓๒,๐๐๐ ล้านบาทต่อปี

ทั้งนี้ ก่อนการเริ่มใช้กฎระเบียบ IUU ในวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๓ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรมประมง เป็นหน่วยงานหลักของไทย (competent authority) และเป็นหน่วยงานหลักในการเจรจากับหน่วยงานของสหภาพยุโรป ตามมติของคณะรัฐมนตรี โดยกรมประมง ได้ร่วมหารือกับ กรมกิจการทางทะเลและการประมงของสหภาพยุโรป ในการดำเนินการของไทยให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามกฎระเบียบของ IUU ๓ ส่วน ได้แก่ การควบคุมการทำประมงที่ผิดกฎหมาย (Illegal) การควบคุมการขาดการรายงาน (Unreported fishing) และการควบคุมการไร้การควบคุม (Unregulated fishing)

ภายหลังจากการเข้ามาตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานในประเทศไทยของคณะผู้แทนจากสหภาพยุโรป ทางคณะผู้แทนจากสหภาพยุโรปเห็นว่าการบริหารจัดการของไทยยังมีความบกพร่อง และกฎระเบียบและมาตรการบริหารจัดการประมงของไทยยังไม่สอดคล้องกับมาตรการการแก้ไขประมง IUU ในระดับสากล ทำให้ไทยได้รับใบเหลือง (possibility of identification) เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๘ มีผลให้ไทยต้องปรับปรุงแก้ไขปัญหาประมงให้เป็นไปตามแนวปฏิบัติสากลของ IUU ภายในระยะเวลา ๖ เดือน

การได้รับใบเหลืองในครั้งนี้นี้ยังไม่ส่งผลกระทบต่อตลาดส่งออกสินค้าประมงของไทยในทันที แต่หากมีการประกาศให้มีสถานะเป็นประเทศที่ไม่ให้ความร่วมมือ (non-cooperating country) ซึ่งประเทศที่อยู่ในบัญชีรายชื่อดังกล่าว คือ กัมพูชา กินี และศรีลังกา กรณีนี้จะส่งผลกระทบต่อตลาดส่งออกสินค้าประมงไทยไปยังสหภาพยุโรป ตามมาตรา ๓๘ ของกฎระเบียบ IUU ว่าด้วยเรื่องการจำกัดการนำเข้าสินค้าประมง และจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือในทางการค้าของประเทศไทยต่อคู่ค้าประเทศอื่น ๆ ด้วย โดยประเทศไทยมีการปรับปรุงกฎหมายเพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจ ดังนี้^{๑๒}

๓.๑ การแก้ไขปรับปรุงมาตรการบริหารจัดการประมงของไทย

ในเรื่องดังกล่าว กรมประมง ในฐานะหน่วยงานหลักจึงได้เร่งดำเนินการแก้ไขปัญหา IUU ใน ๔ ประการดังกล่าวข้างต้น เพื่อป้องกันผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อการส่งออกสินค้าประมงของไทย ซึ่งแผนปฏิบัติการของไทยประกอบด้วย ๖ แผนการดำเนินการ ดังนี้

๓.๑.๑ การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการประมงและกฎหมายลำดับรอง

การบริหารจัดการด้านการประมงของไทย เป็นไปตามกรอบพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งบังคับใช้ในระยะเวลา ๘๐ ปีมาแล้ว ทำให้หลักเกณฑ์บางส่วนอาจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ของการทำประมงในปัจจุบัน และไม่สอดคล้องกับพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะเรื่องการปราศจากมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงบริเวณเศรษฐกิจจำเพาะอย่างเหมาะสม ตามมาตรา ๖๐ ของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ (UNCLOS) ภายหลังจากการประกาศเขตเศรษฐกิจจำเพาะของไทยในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ และการปราศจากมาตรการการควบคุมการตรวจสอบการทำประมงนอกน่านน้ำของ

^{๑๒}อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ ๒, น.๙๑-๑๕๖.

เรือประมงไทยอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดปัญหาการทำประมงโดยปราศจากการควบคุมตรวจสอบ (unregulated fishing) และปัญหาการทำประมงโดยฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ของรัฐชายฝั่งต่างประเทศ (illegal fishing) ในเรื่องดังกล่าวกรมประมงได้เริ่มดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย ภายใต้ความช่วยเหลือของผู้เชี่ยวชาญจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ตลอดจนการจัดประชุมสัมมนาระหว่างกรมประมงกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง เพื่อรับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะที่มีต่อร่างพระราชบัญญัติการประมงดังกล่าว โดยมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ ในวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ และสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการประมงฉบับใหม่ เมื่อวันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๘ และได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๘ โดยมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๘ เป็นต้นไป

โดยพระราชบัญญัติการประมง พ.ศ.๒๕๕๘ หรือพระราชบัญญัติการประมงฉบับใหม่ มีสาระรายละเอียด ดังนี้

๑. กำหนดเขตการประมงของไทยให้สอดคล้องและครอบคลุมต่อเขตอำนาจแห่งรัฐ ตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล ค.ศ. ๑๙๘๒ ได้แก่เขตประมงน้ำจืด เขตประมงทะเลชายฝั่ง และเขตประมงทะเลนอกฝั่ง และกำหนดหลักเกณฑ์การทำประมงในเขตต่างๆอย่างชัดเจน
๒. ควบคุมการทำประมงในแต่ละเขตประมงอย่างเหมาะสม ทั้งข้อกำหนดการทำประมง การใช้เครื่องมือในการทำประมง วิธีการทำประมง รวมถึงหลักเกณฑ์ในการประกอบอาชีพต้องมีการจดทะเบียน
๓. การกำหนดมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงในแต่ละเขตการประมงอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพเขตทางทะเล อาทิ ข้อกำหนดเกี่ยวกับสัตว์น้ำที่ถูกจับ
๔. การจัดเก็บสถิติการประมง ผู้ประกอบอาชีพประมงจะต้องแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ อาทิ ประเภทอาชีพการทำประมง จำนวนเครื่องมือทำการประมง สถานที่ในการทำประมง
๕. การควบคุมการนำเข้าส่งออกสินค้าสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำตามหลักการอนุรักษ์ทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน
๖. มาตรการควบคุมตรวจสอบการเทียบท่าของเรือประมง หรือมาตรการของรัฐเจ้าของท่าเรือ (port state measure)
๗. มาตรการบริหารจัดการประมงนอกลำน้ำของไทย เพื่อควบคุมการทำประมงนอกลำน้ำของเรือประมงไทย โดยมีมาตรการให้เรือประมงจดทะเบียนและขอใบอนุญาตเพื่อการใช้เรือประมงไทยไปทำการประมงนอกลำน้ำไทย
๘. การแก้ไขปรับปรุงบทกำหนดโทษ โดยโทษทางอาญา ๒ ลักษณะ คือ โทษขั้นต่ำ และโทษขั้นสูง กรณีการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์การห้ามนำเรือประมงไทยไปทำการประมงนอกลำน้ำ เว้นแต่ได้รับอนุญาตตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท

๓.๑.๒ การเร่งรัดให้มีการจดทะเบียนเรือไทย การขออนุญาตทำการประมง และการขออาชญาบัตรเพื่อใช้เครื่องมือในพิทักษ์การทำประมงอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ปัญหาการหลีกเลี่ยงการจดทะเบียนเรือและการขออาชญาบัตรเพื่อใช้เครื่องมือการทำประมงอย่างถูกต้องตามกฎหมาย เป็นปัญหาของประเทศไทย ตามข้อกำหนดของการทำประมงผิดกฎหมาย (Illegal fishing) มาตรการของกรมประมง คือการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมเจ้าท่าและกรมประมงปกครอง ในการจัดทำหน่วยเคลื่อนที่แบบเบ็ดเสร็จ (one stop service) ในระดับอำเภอ จำนวน ๑๑๒ หน่วย ครอบคลุมพื้นที่ ๒๓ จังหวัดชายทะเล เพื่อประชาสัมพันธ์ข้อมูลและอำนวยความสะดวกแก่ผู้ประกอบการ นอกจากนี้ยังมีโครงการตรวจเรือประมงในการจดทะเบียนเรือ

ไทยและการขออนุญาตใช้เรือเพื่อทำการประมงของเรือขนาดไม่เกิน ๒๐ ตันกรอส หรือเรือประมงขนาดเล็ก นอกจากนี้ยังมีการส่งชุดเฉพาะกิจจากส่วนกลางออกตรวจตราเรือประมงและการทำประมงในน่านน้ำไทย รวมถึงดำเนินการลงโทษผู้ประกอบการประมงที่ฝ่าฝืนต่อหลักเกณฑ์ตามกฎหมาย

๓.๑.๓ การควบคุมและเฝ้าระวังการทำประมง (Monitoring Control and Surveillance: MCS)

มีการจัดตั้งศูนย์บัญชาการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย หรือ ศปผม. (command center for combating illegal fishing : CCIF) เพื่อส่งเสริมการบังคับตามมาตรการบริหารจัดการประมงของไทยให้ไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับพันธกรณีกฎหมายระหว่างประเทศ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๘ ศูนย์ เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบการทำประมงของน่านน้ำไทย จำนวน ๓๘ ครั้ง ต่อเดือน และมีการจัดทำระบบการควบคุมการแจ้งเข้า-ออก ของเรือประมง (Port in – Port Out: PIPO) เพื่อควบคุมการตรวจสอบการทำประมงของเรือไทย โดยเฉพาะเรือที่ผิดกฎหมาย (illegal fishing) และการทำประมงโดยการรายงาน (unreported fishing)

๓.๑.๔ การติดตั้งระบบติดตามเรือประมงไทย (Vessel Monitoring System: VMS)

กรมประมงริเริ่มโครงการ จัดทำระบบติดตามเรือประมงของไทย (VMS) เพื่อติดตามการตรวจสอบการทำประมงของเรือไทย โดยระบบติดตามนี้ จะส่งสัญญาณทางอิเล็กทรอนิกส์จากเครื่องมือและอุปกรณ์ติดตั้งบนเรือประมง (Embedded Tracking Unit : ETU) มายังเครื่องมือและอุปกรณ์ภาครับ หรือเครื่องควบคุมระบบบนฝั่งของศูนย์ปฏิบัติการ VMS (Monitoring and Controlling Center: MCC) เพื่อบอกตำแหน่ง ความเร็ว ทิศทางการแล่นของเรือ โดยจะส่งสัญญาณอัตโนมัติ ทุกๆ ๔ หรือ ๖ ชั่วโมงต่อวัน โดยจะติดตั้งสำหรับเรือขนาด ๓๐ ตันกรอส แต่ไม่เกิน ๖๐ ตันกรอส

๓.๑.๕ การปรับปรุงระบบตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability)

มีการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแหล่งที่มาสินค้าประมง และผลิตภัณฑ์ประมงของไทยระหว่างผู้ประกอบการเอกชน และเจ้าหน้าที่ของกรมประมง อาทิ ข้อมูลของผู้ประกอบการประมง ข้อมูลเกี่ยวกับสัตว์น้ำ รวมถึงหลักเกณฑ์ในการออกใบรับรองการจับสัตว์น้ำ (catch certificate) ของกองตรวจสอบและรับรองมาตรฐานคุณภาพสัตว์น้ำและผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ (กตส.) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของข้อมูลแหล่งที่มาก่อนการออกใบรับรองการจับสัตว์น้ำ อาทิ สมุดบันทึกรายงานการทำประมงของไทย (fishing logbook) ใบกำกับการขนถ่ายสัตว์น้ำ (MCTD) ใบรับรองการซื้อขายสัตว์น้ำ (MCPD) รวมถึงใบรับรองการแปรรูปสัตว์น้ำ

๓.๑.๖ การจัดทำแผนระดับชาติในการป้องกันต่อต้าน และการขจัดการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม (NPOA-IUU)

มีการจัดทำแผนระดับชาติเพื่อแก้ไขปัญหาการทำประมง IUU โดยมีการดำเนินงานตามพันธกรณีกฎหมายระหว่างประเทศ ๕ ประการ ได้แก่ ๑) แนวทางการดำเนินงานความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นรัฐ ๒) แนวทางการดำเนินงานความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นรัฐชายฝั่ง ๓) แนวทางการดำเนินงานความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นรัฐเจ้าของธง ๔) แนวทางการดำเนินงานมาตรการในฐานะรัฐเจ้าของท่าเรือ ๕) แนวทางการดำเนินงานมาตรการด้านการตลาดสากลที่ยอมรับ

๓.๒ การจัดทำระบบใบรับรองการจับสัตว์น้ำของไทย (Catch Certificate)

ตามระเบียบของ IUU ของสหภาพยุโรป หมวด ๒ ส่งผลให้การส่งออกสินค้าประมงของไทยไปยังสหภาพยุโรปต้องดำเนินการกระบวนการตรวจสอบย้อนกลับไปยังที่มาของสินค้าและผลิตภัณฑ์ประมงของไทยตลอดสายของกระบวนการผลิต (Traceability) พร้อมการรับรองแหล่งที่มาของสินค้าและผลิตภัณฑ์ประมงของไทยที่ปราศจากความเกี่ยวข้องพันกับการทำประมง IUU ตามระบบใบรับรองการจับสัตว์น้ำของไทย

๓.๓ ผลกระทบที่มีต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าประมงของไทย และอุปสรรคและภาระค่าใช้จ่ายในกระบวนการการส่งออกสินค้าและผลิตภัณฑ์ประมงของไทยไปยังสหภาพยุโรป

๓.๓.๑ ผลกระทบที่มีต่อมูลค่าการส่งออกสินค้าประมงของไทย

ภาคการส่งออกกุ้งส่งผลกระทบอย่างมาก เนื่องจากการส่งออกสินค้าประมงประเภทกุ้งในปี ๒๕๕๕ มีมูลค่ากว่า ๑๔,๐๒๖ ล้านบาท ลดลงเหลือเพียง ๙,๔๘๓ ล้านบาท โดยประมาณในปี ๒๕๕๖ และลดลงเหลือจำนวน ๘,๐๓๐ ล้านบาท ในปี ๒๕๕๗ เนื่องจากการค่าใช้จ่ายในการจัดหาใบรับรองการจับสัตว์น้ำให้แก่สินค้าผลิตภัณฑ์กุ้งของไทย สร้างต้นทุนแก่ผู้ประกอบการส่งออกสินค้าประมงของไทยที่เพิ่มสูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันทางการค้าของสินค้าและผลิตภัณฑ์กุ้งไทย ประกอบกับปัญหาโรคตายด่วนในกุ้ง ส่งผลกระทบต่อปริมาณวัตถุดิบสัตว์น้ำที่ลดลง นอกจากนี้การตัดสิทธิพิเศษทางศุลกากร (General System of Preference: GSP) ของสหภาพยุโรปในผลิตภัณฑ์กุ้งแช่แข็ง และกุ้งปรุงแต่ง ทำให้ผู้ประกอบการในประเทศไทยต้องเสียค่าภาษีนำเข้ากุ้งแช่แข็งเพิ่มจาก ร้อยละ ๔ เป็นร้อยละ ๑๒ และกุ้งปรุงแต่งเพิ่มจาก ร้อยละ ๗ เป็นร้อยละ ๒๐ นับตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๗ - ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๙ ส่งผลต่อการลดลงของมูลค่าการส่งออกของสินค้าประมงของไทย

ในส่วนการส่งออกประเภทสินค้ากระป๋อง ได้แก่ ทูน่ากระป๋อง ชาร์ดินีกระป๋อง ปลากระป๋อง ปูกระป๋อง และอาหารทะเลกระป๋องประเภทอื่นๆ มีการเปลี่ยนแปลงในอัตราที่ลดลงเล็กน้อย ระหว่างปี ๒๕๕๓ - ๒๕๕๗ โดยในปี ๒๕๕๓ มีจำนวน ๙,๙๔๘ ล้านบาท และในปี ๒๕๕๗ จำนวน ๘,๙๙๗ ล้านบาท แต่ในส่วนประมงอาหารกระป๋อง มีอัตราการลดลงที่ชัดเจน จากมูลค่ากว่า ๑๓,๑๓๑ ล้านบาท ลดลงเหลือจำนวน ๘,๙๙๗ ล้านบาท

๓.๓.๒ ภาระค่าใช้จ่ายในการจัดหาใบรับรองการจับสัตว์น้ำของผู้ประกอบการส่งออกของไทย

เงื่อนไขของ IUU คือ การนำเข้าสินค้าและผลิตภัณฑ์ประมงจากประเทศที่สาม จะต้องมีการจับสัตว์น้ำซึ่งออกโดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบของประเทศที่สาม เพื่อรับรองแหล่งที่มาของผลิตภัณฑ์หรือสินค้าประมงที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทำประมง IUU ดังนั้นผู้ประกอบการจะต้องจัดหาเอกสารและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการยื่นขอรับใบจับสัตว์น้ำ ก่อให้เกิดภาระค่าใช้จ่ายและต้นทุนสินค้าที่เพิ่มสูงขึ้น

๓.๓.๓ ภาระค่าใช้จ่ายและอุปสรรคในการขอรับใบรับรองการแปรรูปสัตว์น้ำของผู้ประกอบการส่งออกสินค้าประมงของไทย

๓.๓.๓.๑ ภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเพื่อขอรับใบรับรองการแปรรูปสัตว์น้ำสำหรับวัตถุดิบสัตว์น้ำนำเข้าจากต่างประเทศ

ไทยต้องพึ่งพาวัตถุดิบนำเข้าในอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลของไทย โดยเฉพาะทูน่ากระป๋อง ซึ่งใช้วัตถุดิบกว่าร้อยละ ๘๐ นำเข้าจากประเทศที่สาม ได้แก่ ไต้หวัน เกาหลีใต้ หมู่เกาะมาร์แชลล์ ญี่ปุ่น ไมโครนีเซีย และปาปัวนิวกินี ซึ่งเพื่อส่งออกสินค้าไปยังสหภาพยุโรปจึงต้องมีเอกสารเพื่อรับรองการปราศจากความเกี่ยวข้องกับการทำประมง IUU สร้างให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติในการออกใบรับรองการแปรรูปของสัตว์น้ำไทย อันเนื่องมาจากความล่าช้าในการนำส่งใบรับรองดังกล่าว และความไม่ชัดเจนของใบรับรองภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น อาทิ ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาวัตถุดิบสัตว์น้ำนำเข้า ค่าเก็บรักษาผลิตภัณฑ์แปรรูประหว่างรอการนำส่งใบรับรองการจับสัตว์น้ำจากประเทศผู้ส่งออกวัตถุดิบที่มีความล่าช้า ค่าระวางสินค้ากรณีสินค้าถูกกักกันที่ด่านสหภาพยุโรป เนื่องจากไม่สามารถจัดหาใบรับรองดังกล่าวได้ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อค่าใช้จ่าย และความสามารถในการแข่งขันของสินค้าและผลิตภัณฑ์ประมงของไทย

๓.๓.๓.๒ ความล่าช้าในการนำส่งใบรับรองการจับสัตว์น้ำ สำหรับวัตถุดิบสัตว์น้ำนำเข้าจากต่างประเทศ

รูปแบบการจับสัตว์น้ำที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศ ส่งผลให้กระบวนการออกใบรับรองแปรรูปสัตว์น้ำของ กตส. ที่ต้องอาศัยใบรับรองการจับสัตว์น้ำของประเทศผู้ส่งออกวัตถุดิบมายังประเทศไทย เพื่อการออกใบรับรองการแปรรูปสัตว์น้ำแก่สินค้าและผลิตภัณฑ์ประมงส่งออกของไทย มีความล่าช้า และยุ่งยากในการดำเนินการ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อกระบวนการส่งออกสินค้า และผลิตภัณฑ์ประมงของไทย ดังเช่น กรณี ความล่าช้าในการนำส่งใบรับรองการจับสัตว์น้ำภายหลังจากการนำเข้าวัตถุดิบสัตว์น้ำจากไต้หวันประมาณ ๒ เดือน แม้กรมประมงจะมีการเจรจาให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ผู้รับผิดชอบจากไต้หวันสามารถออกใบรับรองการจับสัตว์น้ำพร้อมกันกับการส่งออกวัตถุดิบมายังประเทศไทย แต่การดำเนินการเป็นไปด้วยความล่าช้า เนื่องจาก กองเรือประมงของไต้หวันส่วนใหญ่มีการทำประมงในกลุ่มประเทศหมู่เกาะแปซิฟิกที่มีปัญหาความล่าช้าในการออกเอกสารกำกับการณ์การขนถ่ายสัตว์น้ำ ซึ่งเรือประมงต้องใช้ในการออกใบรับรองการจับสัตว์น้ำจากหน่วยงานผู้รับผิดชอบของไต้หวัน นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านอื่นๆ อีก อาทิ ในเรื่องการแปลภาษาจากเอกสารที่มาจาก อาร์เจนติน่า นอร์เวย์ สเปน โมร็อกโก และรัสเซียที่ไม่ได้เป็นภาษาอังกฤษ สร้างให้เกิดความล่าช้าในการพิสูจน์ความถูกต้องแท้จริงของเอกสารจากประเทศดังกล่าว

๓.๓.๔ การขาดแคลนวัตถุดิบสัตว์น้ำในอุตสาหกรรมอาหารทะเล และอุตสาหกรรมแปรรูปของไทย

เนื่องจากตามกฎเกณฑ์ IUU ของสหภาพยุโรป ได้กำหนดให้ประเทศที่สามต้องปฏิบัติตามกฎของ IUU โดยเฉพาะการดำเนินการขอใบรับรองการแปรรูปสินค้า ในส่วนของประเทศไทย หากประเทศไทยต้องรอเอกสารจากประเทศที่ขึ้นบัญชีประเทศที่ไม่ให้ความร่วมมือจากคณะกรรมาธิการยุโรป อาทิ ฟิลิปปินส์ หรือ ปาปัวนิวกินี ย่อมจะส่งผลต่อข้อจำกัดในการนำเข้าวัตถุดิบจากประเทศดังกล่าว และอาจส่งผลกระทบต่อปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าประมงของไทยในอนาคตเช่นกัน

บทที่ ๔ บทสรุปและข้อเสนอแนะ

๔.๑ บทสรุป

มาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาค้าประมง IUU ตามกฎระเบียบเพื่อการต่อต้านการทำประมง IUU ของสหภาพยุโรป ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศไทยในฐานะผู้ส่งออกสินค้าประมงหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งก่อให้เกิดการควบคุมตรวจสอบและรับรองแหล่งที่มาของสินค้าประมงของไทย ภายใต้ระบบใบรับรองการจับสัตว์น้ำของไทยตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยใบรับรองการจัดสัตว์น้ำในการนำเข้าสินค้าประมงจากประเทศที่สาม และการแก้ไขปรับปรุงการบริหารจัดการประมงตามแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาค้าประมง IUU ของไทย ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการยุโรปตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการขึ้นบัญชีรายชื่อประเทศที่ไม่ให้ความร่วมมือ ซึ่งส่งผลให้การบริหารจัดการประมงของไทยสอดคล้องกับพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศ^{๑๓}

อย่างไรก็ดี การแก้ไขปัญหาด้านการประมงไทยเพื่อให้สอดคล้องกับ IUU ของสหภาพยุโรป ทำให้เกิดภาระด้านค่าใช้จ่ายทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ได้แก่ (๑) ค่าใช้จ่ายในการเร่งรัดการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาค้าประมงผิดกฎหมายของไทย ภายในระยะเวลา ๖ เดือน ซึ่งทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่ไม่อาจปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ตามแผนปฏิบัติการดังกล่าวได้ (๒) ภาระการสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการในการติดตั้งระบบติดตามเรือประมง (๓) ภาระค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการในการจัดหาใบรับรองสัตว์น้ำและเอกสารอื่นๆ สำหรับการส่งออกสินค้าประมงไทยตามหลักเกณฑ์การนำเข้าสินค้าประมงจากประเทศที่สาม ซึ่งส่งผลต่อการเพิ่มต้นทุนสินค้าประมงส่งออกของไทย อีกทั้งลดความสามารถในการแข่งขันสินค้าประมงไทยในสหภาพยุโรปด้วย

๔.๒ ข้อเสนอแนะ^{๑๔}

๔.๒.๑ การแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย

ควรดำเนินการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายของประเทศไทยให้มีความทันสมัย และรองรับการปฏิบัติในการต่อต้านการทำประมง IUU รวมทั้งให้มีความสอดคล้องกับมาตรการและกฎหมายสากล ทั้งนี้ ในปัจจุบันได้มีการแก้ไขพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ แล้วเสร็จ และอยู่ระหว่างการออกกฎหมายลำดับรองที่สำคัญต่อไปเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพ ในส่วนของกฎหมายของกรมเจ้าท่า มีการจัดทำร่างพระราชกำหนดเรือไทย และพระราชกำหนดการเดินเรือในน่านน้ำไทยใหม่ เป็นต้น

๔.๒.๒ การบริหารจัดการกองเรือประมงของไทย

ควรมีการพัฒนาการบริหารจัดการกองเรือประมงให้เป็นระบบและมีความชัดเจนมากขึ้นเพื่อที่จะสามารถนำเข้าสู่ระบบควบคุมได้เบ็ดเสร็จ โดยดำเนินการสำรวจและตรวจสอบเรือทั่วประเทศ อาทิ การตรวจวัดขนาดเรือให้ตรงกับทะเบียน การจัดทำอัตลักษณ์เรือประมงทั้งในและนอกน่านน้ำ เพื่อยืนยันความอยู่จริงของเรือ นอกจากนี้ ควรมีการควบคุมการออกใบอนุญาตให้กับเรือประมงในน่านน้ำในจำนวนที่สอดคล้องกับปริมาณสัตว์น้ำที่อนุญาตให้จับได้ เพื่อให้การประมงเป็นไปอย่างยั่งยืน

^{๑๓}อ้างแล้ว *เชิงอรรถที่ ๒*, น.๒๔๙-๒๕๐.

^{๑๔}กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, “สรุปรายงานความก้าวหน้าการดำเนินการแก้ไขปัญหาค้าประมง IUU ของไทย,” สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐, <http://news.fisheries.go.th/filemanage/ctclip/๗๔.doc>

๔.๒.๓ การติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวัง

หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประมงควรดำเนินการปรับปรุงแนวทางปฏิบัติในการติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังให้มีระบบและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการส่งผ่านข้อมูลผลการดำเนินงานในการ ควบคุม ติดตาม และเฝ้าระวังการทำประมงของเรือประมงไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยกระดับศูนย์ VMS เป็น ศูนย์ปฏิบัติการและคาดการณ์สถานการณ์ด้านการประมง (FMC) การพัฒนาโปรแกรมระบบ VMS ให้สามารถวิเคราะห์พฤติกรรมเสี่ยงได้ดียิ่งขึ้น และการพัฒนาด้านบุคลากรของศูนย์ฯ อย่างต่อเนื่อง

๔.๒.๔ การควบคุมเรือประมงนอกน่านน้ำ

จัดทาระบบการควบคุมเรือประมงนอกน่านน้ำที่ได้รับใบอนุญาต และกำหนดมาตรการในการ ควบคุมเรือประมงนอกน่านน้ำให้มีความชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้มีการติดตั้งระบบการรายงานและเฝ้า ติดตามอิเล็กทรอนิกส์(Electronic Report System and Electronic Monitoring) รวมทั้งมีการตรวจสอบ การนำมาตรการและระบบควบคุมเรือประมงนอกน่านน้ำไปใช้อย่างเข้มงวดและมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ การเข้าเป็นภาคีความตกลงระหว่างประเทศทางทะเลของประเทศไทยจะช่วยยกระดับ มาตรฐานการทำประมงนอกน่านน้ำเข้าสู่สากลได้ อาทิ การเข้าเป็นภาคีความตกลงภายใต้กฎหมายทะเล (Law of the Sea) ว่าด้วยการจัดการมวลงปลาอพยพข้ามพรมแดนและย้ายถิ่นอยู่เสมอ (UN Fish Stock Agreement - UNFSA) และความตกลงว่าด้วยการทำประมงสำหรับพื้นที่ทางตอนใต้ของมหาสมุทรอินเดีย (South Indian Ocean Fisheries Agreement - SIOFA) ซึ่งทำให้เรือประมงนอกน่านน้ำไทยออกไปทำการ ประมงในมหาสมุทรอินเดียได้อย่างถูกต้อง

๔.๒.๕ การคุ้มครองแรงงานในภาคประมง

ดำเนินการปรับปรุงกฎหมายและมาตรการบริหารจัดการและคุ้มครองแรงงานต่างด้าวทั้งระบบ เพื่อป้องกันมิให้แรงงานกลุ่มนี้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์และแรงงานบังคับ อาทิ การออกกฎหมายเพื่อขจัด นายหน้าที่ลักลอบนำเข้าแรงงานผิดกฎหมาย การห้ามขนถ่ายแรงงานกลางทะเล การอนุญาตให้เปลี่ยน นายจ้าง การออกหนังสือคนประจำเรือ การพิมพ์ลายนิ้วมือและทำทะเบียนประวัติแรงงาน การเพิ่มพนักงาน ตรวจแรงงานและล่าม การสัมภาษณ์ลูกเรือรายบุคคลแยกจากกัปตันหรือเจ้าของเรือ การตรวจแรงงานอย่าง สม่าเสมอทั้งในเรือและโรงงาน เป็นต้น

๔.๒.๖ การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ IUU ของสหภาพยุโรป

รัฐบาลไทยต้องเร่งเพิ่มมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันการประมงที่ผิดกฎหมายและประชาสัมพันธ มาตรการการใช้ใบรับรองฯ ให้เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นในการร่วมมือในการติดตามเฝ้าระวัง ให้ประชาชนทั่วไป รับทราบถึงปัญหา การแก้ไขปรับปรุง และผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมจาก IUU Fishing เพื่อสร้างตราสินค้าที่รับรองว่าไม่ได้ละเมิดการประมงที่ผิดกฎหมายและได้รับความร่วมมือ จากต่างประเทศให้ เป็นที่ยอมรับจากทั่วโลก ทั้งนี้มาตรการต่างๆ จะสำเร็จไม่ได้หากไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ประกอบการอาชีพประมง ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องกับกฎระเบียบ IUU ของสหภาพยุโรปมากที่สุด

๔.๒.๗ ส่งเสริมความร่วมมือในระดับภูมิภาค

ประเทศไทยควรแสดงบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือทางทะเลในระดับภูมิภาคโดยการ จัดทำความตกลงกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน รวมถึงสนับสนุนให้การต่อต้านการประมง IUU เป็นวาระ สำคัญในภูมิภาคอาเซียน เพื่อป้องกัน ยับยั้งและขจัดการทำประมง IUU ในภูมิภาค และผลักดันให้มีการจัดทำ นโยบายร่วมด้านการประมงในอาเซียน เพื่อส่งเสริมการทำประมงอย่างยั่งยืน เพื่อความมั่นคงทางอาหารและ การอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล

บรรณานุกรม

เอกสารภาษาไทย

วิทยานิพนธ์

นฤตรา ประเสริฐศิลป์. “ปัญหาและผลกระทบข้ามแดนจากการใช้มาตรการของสหภาพยุโรปเกี่ยวกับการต่อต้านการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงานและไร้การควบคุมกับความสอดคล้องกับมาตรา XX GATT ๑๙๙๔.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๗.

เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. “สรุปรายงานความก้าวหน้าการดำเนินการแก้ไขปัญหาการประมง IUU ของไทย.”, <http://news.fisheries.go.th/filemanage/ctclip/๗๔.doc>, ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

กองประมงต่างประเทศ กรมประมง. “ความร่วมมือประมงอาเซียน.” http://www.fisheries.go.th/foreign/fisher๒/index.php?option=com_content&view=article&id=๘๒&Itemid=๒๒๒, ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

พจมาน วงศ์สง่า. “แนวโน้มประมงประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน การย้ายฐานการผลิต.” http://www.fisheries.go.th/fpophangnga/main/index.php?option=com_content&view=article&id=๑๒๖:๒๐๑๔-๑๐-๒๑-๑๓-๒๖-๒๑&catid=๕๙:highlight&Itemid=๑๙๐, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

มัทยา ศรีพนา. “ปัญหาแรงงานประมงและการประมงที่ผิดกฎหมาย : ผลกระทบต่ออุตสาหกรรมประมงไทย.” http://library.senate.go.th/document/Ext๑๐๐๘๓/๑๐๐๘๓๑๐๐_๐๐๐๒.PDF, ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

สุนทรตรา จันทบุรี. “ไทยกับความร่วมมือประมงอาเซียน.” http://www.asean thai.net/ewt_news.php?nid=๕๘๘๘&filename=index, ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

อาจารย์ ถาวรมาศ. “การทำประมงอย่างยั่งยืน : ทางเลือกเดียวของการปฏิรูปประมงไทย.” <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/๖๓๔๗๗๔>, ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

อรนุช แสงจารีก. “ปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม : โอกาสในการปฏิรูปภาคการประมงไทย (ตอนที่ ๑).” <https://thaipublica.org/๒๐๑๖/๐๑/iuu-reform-opportunities-๑/>, ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐.

_____. “ปัญหาการทำประมงที่ผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน และไร้การควบคุม : โอกาสในการปฏิรูปภาคการประมงไทย (ตอนที่ ๒).” <http://thaipublica.org/๒๐๑๖/๐๑/iuu-reform-opportunities-๒/>, ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๖๐